

Az erdei lopások és a kivételes intézkedések

Irta: *Ajtai Sándor* m. kir. erdőmérnök.

Az „Erdészeti Lapok“ egyik utóbbi füzetében fenti cím alatt megjelent közlemény említést tett arról az általánosan tapasztalható körülményről, hogy azokban az erdei lopási bűnügyekben, amelyek az erdei termékek értékének emelkedése folytán a kir. bíróságok elé kerülnek, távolról sem lehet a kívánt eredményt: az erdőtulajdon hatályos védelmét elérni.

Ezek a panaszok nem új keletűek, hiszen az erdei termékek értékének emelkedése folytán az erdőtörvényben leszögezett értékhatárok már korábban is alacsonyaknak bizonyulván, igen számos esetben kellett a rendőri büntetőbiráskodás helyett a kir. bíróságok jogsegélyét igénybevenni, s már akkor jelentkeztek azok a hátrányok, amelyek a pénz értékének valamikor el sem képzelt leromlása folytán ma már a legtöbb esetben csaknem lehetetlenné teszik az erdei lopások gyors és szigorú megtorlását.

Ezek a hátrányok természetesen a földmivelésügyi kormányzat előtt sem ismeretlenek, s kiküszöbölésük az idevonatkozó jogszabályok egyéb hátrányaival együtt bizonyára már korábban tervbe is vétetett, s kétségtelen, hogy az erdészeti jog folytatólagos megreformálásával kapcsolatban a készülő törvényjavaslat annakidején a lehető legmegfelelőbb megoldást fogja nyújtani.

Természetes azonban, hogy az erdei kihágási biráskodás általános reformja alkalmával sem lesz keresztülvihető, hogy az újabb jogszabályok olyan rendelkezéseket tartalmazhassanak, amelyek más törvényeknek a büntetőjog fokozatos fejlődése kapcsán kialakult elvi jelentőségű rendelkezéseit próbálnák illuzóriussá tenni, abban az esetben pedig, ha a kérdés sürgősségére való tekintettel annak általános szabályozása előtt provizórikus megoldást keresünk, még kevésbé lehet még csak érinteni is a fennálló törvények elvi jelentőségű rendelkezéseit.

Ezek a szempontok készítettek arra, hogy a fent említett közleménynek arra a részére egy pár szóval kitérjek, amelyben az erdőtörvény 73. §-a alá tartozó lopásokra nézve a fel-

esketett erdőőr vallomásának elismertetését és a gyorsított eljárás behozatalát javasolja.

A tanuvallomás mérlegelése tekintetében a büntetőperrendtartás semmi tekintetben sem köti és a bizonyítékok szabad mérlegelésére hatalmazza fel a bíróságot.

Az uralkodó jogi felfogás a felvilágosodás egyik legnagyobb eredményének tartja a bizonyítékok szabad bírói mérlegelésének kivívását, amelynek bárminő korlátozása visszaesést jelentene a büntetőjog fejlődésében.

E szerint a felfogás szerint az ítélet alapja a jogi bizonyosság, amely a bíró meggyőzésén nyugszik, a meggyőzés keletkezését pedig szabályok közé szorítani nem lehet s ezért nem tartalmazhat a modern jog a bizonyítékok erejére nézve szabályokat. A modern jog a legális bizonyítást kizárja, mivel a bírónak nem alakí, hanem anyagi igazságszágra kell törekednie.

Ezekkel az elvekkel pedig teljesen ellentétbe kerülünk, amidőn hatósági esküjére való hivatkozással az erdőőr vallomásának a bíróság által való elismertetését kívánjuk és hiába is hivatkozunk az erdőőr hatósági esküjére akkor, amidőn éppen a bizonyítékok szabad mérlegelésének elvénél fogva teljesen a bíró belátására van bízva, hogy valakit esküre bocsásson s az eskütétel alól elzárhatja azt a tanut, akinek vallomását nem tartja elfogadhatónak.

Hasonlóan tarthatatlan helyzetbe kerülünk az uralkodó jogi felfogással, amidőn az erdei lopási esetekre nézve a gyorsított eljárás behozatalát javasoljuk.

A gyorsított eljárás — mint a rendes eljárástól való eltérés — kivételes intézkedés.

A kivételes intézkedést pedig a modern büntetőjog csak arra az esetre ismeri el, amidőn a jogrend intézményei, amelyek az élet rendes szükségleteinek ellátására irányulnak, a kivételes körülmények között nem képesek az állami lét, közrend és közbiztonság megővésére.*) A kivételes intézkedé-

*) Ezért lesz szükséges a „kivételes intézkedések“ helyett más elnevezéssel megjelölni az erdőtörvény 115. és 116. §-ban foglalt eseteket, illetve kihágásokat.

seknél tehát a büntetőjog közjogi jellege sokkal erősebben domborodik ki, mint azokban az esetekben, amidőn rendes körülmények között magánosok elleni deliktumok megakadályozásánál, illetve megtorlásánál nyer alkalmazást. A kivételes állapotot a törvény szigorúan körülírja, amidőn a kivételes hatalom igénybevételét csakis a háboru és a háboruval fenyegető veszély okából elrendelt katonai előkészületek alkalmazásával engedélyezi, gondosan részletezi azokat az eseteket, amelyekre nézve a kivételes hatalom igénybevehető, gondoskodik arról, hogy a kivételes hatalom a megszabott keretek között gyakoroltassék és a rendes törvényes állapottól való eltérés csak olyan esetekre szorítkozzék, amely elől az állam biztonsága szempontjából kitérni már nem lehet. Így a gyorsított eljárás igénybevételét a kivételes körülmények között is csupán a hadviselés érdekeit érintő büncselekmények esetére engedélyezi.

A kivételes intézkedések e mellett természetüknél fogva provizórikusak, tehát a rendelkezés alapjául szolgáló kivételes körülmények megszűntével megszüntetendők, a gyorsított eljárás állandósítása tehát bármilyen esetben s így az erdei lopások eseteiben már ezért sem volna indokolható.

Különben gyakorlati eredményt a gyorsított eljárástól sem várhatunk. A büntető perrendtartásban lefektetett eljárási szabályok leegyszerűsítésével sem érhetnénk el a rendőri büntetőbíráskodás egyszerűségét és gyorsaságát. A kommunizmussal kapcsolatos bűnügyeket annakidején gyorsított eljárás alá utalták s 1919 óta, a többszörös amnesztia ellenére, számos ügy még az elmúlt év őszén is befejezetlen volt.

Kétségtelen azonban, hogy a kir. bíróságok útján a kívánt cél, amint a múltban sem volt elérhető, az eljárás egyszerűségével és gyorsaságával az erdőtulajdon hatályos védelme ma is csupán a rendőri büntetőbíráskodás útján lesz biztosítható.

Arra kell tehát törekednünk, hogy az erdei lopások a kir. bíróságok hatásköréből lehetőleg kivonassanak.

A kérdés csupán a pénz értéktelenségén fordul meg s így

önként kínálkozik a megoldás: az értékhatárokat összefüggésbe kell hozni a pénz elértéktelenedésével.

Ezen a nyomon haladt a törvényhozás is, amidőn az 1921. évi XXVIII-ik t.-c.-ben az értékhatárokat ideiglenes hatállyal felemelte. A törvénynek igen nagy hátránya azonban, hogy a törvényhozás az akkori kormány valuta-javító politikájától befolyásoltatva, csupán az iránt intézkedett, hogy a pénz értékének tartós javulása esetén a felemelt értékhatárok és büntetéspénzek összegét a minisztérium rendeletileg lejjebb szállíthassa, míg a pénz tartós rosszabbodásával nem számolva, az ellenkező esetre vonatkozó felhatalmazás nem történt meg.

Égetően szükséges tehát, hogy egy újabb törvényes intézkedés a minisztériumot megfelelő felhatalmazással ellássa.

Szükséges e mellett, hogy az érték és árszabályok megfelelő módosítása iránt az intézkedések esetenként a kellő időben megtéessenek. Bár ez meglehetősen formassággal jár, az illetékes fórumok bizonyára nem fognak az ügy soron kívül való tárgyalásától elzárkózni.

Kétségtelen azonban, hogy vagy a kormányrendeletek, mint az érték- és árszabályzatok, ha pénzünk romlása tovább tart, még akkor sem fognak lépést tartani a pénz elértéktelenedésével. Ne feledjük azonban, hogy átmeneti időket élünk, ezidőszert és egyelőre egyebet tennünk nem lehet, a két rossz közül az aránytalanul kisebbet kell választanunk.

Az új erdészeti törvények

1923. évi XVIII. törvénycikk az erdészeti igazgatásról.

I. fejezet.

Az erdészeti igazgatás szervei.

1. §. Az erdők fenntartásához — új erdők telepítéséhez — valamint az okszerű erdőgazdaság biztosításához és általában az állam erdőfelügyeleti jogának gyakorlásához fűződő erdőgazdasági érdekek szolgálatát:

- a) alsó fokon a m. kir. erdőhivatalok, —
- b) középső fokon a m. kir. erdőigazgatóságok, —
- c) felső fokon a m. kir. földmívelésügyi miniszter látják el.